

Advies over Erasmus for all

Vlaamse Onderwijsraad
Kunstlaan 6 bus 6
BE-1210 Brussel
T +32 2 219 42 99
F +32 2 219 81 18
www.vlor.be
info@vlor.be

Wijs beleid door overleg

Advies over Erasmus for all

INHOUDSOPGAVE

1	SITUERING	2
1.1	WAAROVER GAAT DIT ADVIES ?	2
1.2	PROCEDURE BINNEN DE VLOR	2
2	ADVIES	3
2.1	NAAM VAN HET PROGRAMMA (CONSIDERANS (3) EN ART. 1)	3
2.2	TOEPASSINGSGEBIED	3
2.3	WAARTOE DIENT MOBILITEIT ? (ART. 6)	4
2.3.1	Individuele leermobiliteit (art. 7 en art. 17)	4
2.3.2	Samenwerken met het oog op innovatie (art. 8)	5
2.3.3	Ondersteuning van beleidsbeslissingen (art. 9)	6
3	SOCIALE VOORWAARDEN EN OMKADERING VAN MOBILITEIT	6
3.1	KANSENGROEPEN EN MOBILITEIT	6
3.2	BEURZEN EN STUDIELENINGEN (CONSIDERANS 10 EN ART. 13-14)	7
3.2.1	Mobiliteitsbeurzen (studiemobiliteit)	7
3.2.2	Studieleningen (art. 14) (diploma-mobiliteit)	7
4	BUDGET VAN HET PROGRAMMA (ART. 13)	8
4.1	BEHEER EN MANAGEMENT	8
4.1.1	Vlaanderen	8
4.1.2	Europa	8
4.1.3	Op instellingsniveau	9
5	TIMING	9
6	IMPLEMENTATIE	9

1 Situering

1.1 Waarover gaat dit advies ?

Erasmus for All moet het nieuwe EU-programma voor onderwijs en vorming worden. De Europese Commissie lanceerde op 23 november 2011 de hervormingsvoorstellen. Deze voorstellen maken het voorwerp uit van politiek overleg en moeten uitmonden in een aanbeveling die door het Europees Parlement en de Europese Raad zal moeten worden bekrachtigd. De Vlor opteert ervoor om vroeg in het onderhandelingsproces een advies te formuleren zodat het impact kan hebben op de Vlaamse en Belgische standpuntbepaling.

Erasmus for All integreert alle zeven bestaande Europese onderwijs- en vormingsprogramma's (Erasmus, Leonardo da Vinci, Comenius and Grundtvig, Youth in Action, Erasmus Mundus, Tempus, Alfa, Edulink en het programma voor samenwerking met geïndustrialiseerde landen) in één enkel programma .

Het Erasmus-for-All-programma moet de onderbouw zijn van het ambitieuze doel om de mobiliteit van de lerenden te verhogen (zowel in het leerplichtonderwijs, het hoger onderwijs, het volwassenenonderwijs als het beroepsgericht onderwijs). De Commissie wil ook dat de programma's een grotere impact hebben op de innovatie van de onderwijssystemen en dat er een sterkere link is met de Europese onderwijsdoelstellingen. Om die reden wordt er een sterkere klemtoon gelegd op de leerkrachten en docenten die kunnen zorgen voor een 'multiplicatoreffect'.

Het nieuwe programma moet effectiever worden en beheersbaarder zijn. Tegelijk moet ook de planlast voor de aanvragers verminderen.

Voor dit advies baseert de Vlor zich vooral op het voorstel voor een aanbeveling van het Europees Parlement en de Raad, aangezien dit de wettelijke basis zal vormen.¹ De communicatie van de Commissie wordt beschouwd als een memorie van toelichting.² Dit advies handelt over een Europees dossier maar is bedoeld om de standpuntbepaling op het Vlaamse niveau te ondersteunen.

1.2 Procedure binnen de Vlor

Dit advies werd voorbereid door de commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid onder het voorzitterschap van R. Schollaert en H. Verhenne. Filip Vande Poele, dossierbeheerder bij de Europese Commissie, lichtte op 31 januari 2012 de voorstellen toe aan alle geïnteresseerde Vlor-leden.

Het advies werd inhoudelijk verrijkt door besprekingen in de raden Basisonderwijs (7 maart 2012), Secundair Onderwijs (28 februari en 20 maart 2012), Hoger Onderwijs (14 februari 2012) en Levenslang en Levensbreed Leren (6 maart 2012).

¹ Proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council establishing 'Erasmus for All' : the Union Programme for Education, Training, Youth and Sport; Brussel, 2011, http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/doc/legal_en.pdf

² COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF THE REGIONS ERASMUS FOR ALL: The EU Programme for Education, Training, Youth and Sport. Communication, Brussel 2011, http://ec.europa.eu/education/erasmus-for-all/doc/com_en.pdf

De Algemene Raad van de Vlor keurde het advies goed op 26 april 2012 met eenparigheid van stemmen.

2 Advies

2.1 Naam van het programma (considerans (3) en art. 1)

De Vlor heeft vragen bij de nieuwe overkoepelende naam voor de mobiliteitsprogramma's van de EU. Voor het hoger onderwijs is de naam 'Erasmus for all' wellicht aanvaardbaar, maar voor andere onderniveaus verdwijnen ingeburgerde benamingen zoals Grundtvig, Comenius, Leonardo da Vinci, Youth in Action, Erasmus Mundus en Tempus. De EU financierde de voorbije decennia steeds nieuwe programma's met specifieke benamingen en een specifieke thematische focus. De Vlor vreest dat het verlies van deze merknamen zal leiden tot een moeilijker bereik van de programma's en een verminderde bekendheid bij het brede publiek.

2.2 Toepassingsgebied

De bovenvermelde communicatie en pr-handicaps zijn, mits de nodige inspanningen, nog te overwinnen. Belangrijker is dat het nieuwe programma de indruk wekt vooral mobiliteit in het hoger onderwijs te stimuleren. Dit geldt niet enkel voor de naamgeving. Het '**levenslang leren**' wordt vermeld als een belangrijk doel maar dit wordt te weinig vertaald in concrete actiepunten. Het valt op dat formele en vooral informele leerervaringen door mobiliteit van volwassenen nauwelijks worden vermeld. Dit is zeker een probleem voor lidstaten waar het volwassenenonderwijs en de volwasseneneducatie minder geformaliseerd is dan in Vlaanderen. Het volwassenenonderwijs wordt in het voorstel gelijkgesteld met Erasmus training. Dit is een verenging van de scope van het volwassenenonderwijs. Ook de ouderverenigingen die nu aanspraak kunnen maken op middelen vanuit Grundtvig, zijn bezorgd over de toekomst van de internationale programma's die ze hebben uitgewerkt.

Het is niet duidelijk waaronder de diverse **professionaliserings- en nascholingstrajecten voor leraren** die onder meer door nascholingsdiensten en pedagogische begeleidingsdiensten worden georganiseerd, in de toekomst zullen vallen. Onder welke organisatorische en financiële voorwaarden (zowel naar de omschrijving van de drie key actions, art. 6 als de domeinen vermeld in art. 16) kunnen deze internationale vormingstrajecten in de toekomst worden opgezet? De Vlor hoopt dat dergelijke initiatieven binnen de verschillende aspecten van het programma aan bod kunnen komen.

Ook jongeren in het **leerplichtonderwijs** (met inbegrip van het beroepsonderwijs) krijgen veel minder aandacht. Ook hier is er een tegenstelling tussen de vooropgestelde doelen en de concrete uitwerking van het programma. Ze worden wel - voor wat individuele leermobiliteit betreft - meegenomen vanuit het jeugdwerk, maar niet als lerende (art. 7, 1(a)). Dit staat in schril contrast met de EU-benchmark dat in 2020 6 % van de afgestudeerden uit het beroepsgericht onderwijs en vorming (18 tot 34-jarigen) een mobiliteitservaring moet hebben.³

³ Considerans (5). Zie ook Conclusies van de raad van onderwijsministers over een benchmark voor leermobiliteit, 11 december 2011, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0031:0035:EN:PDF>. By 2020,

Het 16, punt 4 onderscheidt een 'Erasmus for higher education', een 'Erasmus training', een 'Erasmus schools' en een 'Erasmus Youth participation'. Het is echter niet duidelijk of dit onderscheid ook leidt tot afzonderlijke en gewaarborgde budgetten voor die sectoren. De Vlor vraagt garanties voor gerichte ondersteuning en financiering van de lerenden uit het secundair onderwijs en het volwassenenonderwijs, groepen die al moeilijker deelnemen aan internationale mobiliteit. Er moeten ook garanties zijn voor de toegang van verschillende professionaliseringsinitiatieven voor leerkrachten binnen deze verschillende sectoren.

Ten tweede rijst de vraag naar de scope van het programma dat naast onderwijs ook de beleidsdomeinen jeugd en sport moet dienen (considerans 9 en 20, art. 11-en 12). De wijze van aansturen in een onderwijs- en vormingscontext is door de aard van de activiteiten anders dan voor de jeugd- en sportsector. Ten tweede zijn er geen waarborgen dat middelen evenredig worden verdeeld over de verschillende sectoren. De Vlor vraagt zich dan ook af of het verstandig is om al deze domeinen te vatten in één referentiekader voor mobiliteit. De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) is het niet eens met deze kritiek. Hij wijst erop dat de benadering van de Commissie heel wat kansen biedt om zowel formele als informele en non-formele leerervaringen te valoriseren.

Ten derde rijst de vraag naar de samenhang tussen de programma's gericht op onderwijs en deze gericht op onderzoek en innovatie. De verschuiving van de actie EM1 Joint Doctoral naar de Marie-Curieactie betekent dat onderwijs minder invloed zal hebben dan voorheen binnen Erasmus Mundus. De Vlor vindt echter het overleg en de betrokkenheid van het (hogere) onderwijs ook in deze programma's erg belangrijk.

2.3 Waartoe dient mobiliteit ? (art. 6)

Het nieuwe programma wordt opgebouwd rond vier actielijnen:

- verhogen van individuele mobiliteit (key action 1);
- versterken van samenwerking met het oog op innovatie (key action 2);
- ondersteunen van de beleidsbeslissingen (open coördinatiemethode) (key action 3);
- verder uitbouwen van de Jean-Monnetactiviteiten.

In het algemeen is de Vlor van oordeel dat de mobiliteit vooral een pedagogische en vormende meerwaarde moet bieden. Ze moet onder meer gericht zijn op de ontwikkeling van interculturele en Europese of mondiale burgerschapscompetenties. De Vlor vindt dat de verordening nu vooral focust op inzetbaarheid op een globale arbeidsmarkt. Daarom pleit hij er voor om de pedagogische en vormende doelen sterker te verankeren in de diverse 'key actions'.

2.3.1 Individuele leermobiliteit (art. 7 en art. 17)

De Europese Unie stelt een verschuiving voor waarbij individuele mobiliteit wordt gekoppeld aan het internationaliseringsbeleid van de instellingen (art. 17). Dit moet leiden tot meer impact en efficiëntie van de mobiliteitsprogramma's.

an EU average of at least 6 % of 18-34 year-olds with an initial vocational education and training qualification should have had an initial VET-related study or training period (including work placements) abroad lasting a minimum of 2 weeks (3), or less if documented by Europass.

De Vlor pleit echter voor een gelijkberechtiging van alle lerenden en toont zich meer bepaald bezorgd over volgende ontwikkelingen:

- **Leerkrachtenmobiliteit** wordt gekoppeld aan Europese doelen zoals de strijd tegen voortijdig schoolverlaten, het verhogen van basiscompetenties en onderwijs en opvoeding voor jonge kinderen, competenties van leraren en schoolleiders, onderwijskansen voor doelgroepeleringen (considerans 15). De vraag rijst of er nog brede professionaliseringstrajecten kunnen worden uitgetekend voor leerkrachten die niet kaderen in de Europese onderwijsdoelen. Bovendien vraagt de Vlor om ook middelen te kunnen besteden aan de vergoeding van nascholers of opleiders van leraren.
- Voor het secundair onderwijs rijst de vraag of er binnen deze actielijn niet eveneens mogelijkheden moeten worden gecreëerd op individuele leermobiliteit. Dit zou mogelijkheden scheppen voor **'beurzen' voor jongeren die op het einde van het secundair onderwijs** een mobiliteitservaring willen opdoen.
- De Vlor mist ook een luik dat de mobiliteit van **volwassen lerenden** en van lerenden in de **beroepsopleiding** stimuleert. Hiervoor wordt verwezen naar ESF (zonder dat meteen duidelijk is wat dit met zich meebrengt). De Vlor wil dat voor al deze groepen voldoende kanalen blijven bestaan voor individuele mobiliteit, zowel met het oog op formeel leren als met het oog op informeel en non-formeel leren.
- Action 2 van **Erasmus Mundus** verdwijnt (uitwisselingen). Zal dit aspect voortaan ook op bilaterale basis tussen instellingen vorm moeten krijgen? Wie bepaalt dan de budgetten en op welke basis? Blijft dit centraal (in competitie) gebeuren of gaan de financiële middelen naar de nationale agentschappen?
- De Vlor is ervan overtuigd dat **de tegenstelling tussen een internationaliseringsbeleid op het niveau van de instellingen en individuele mobiliteit** een valse tegenstelling is. Een internationaliseringsbeleid zal het beleidsvoerend vermogen van (onderwijs)instellingen versterken en vice-versa. Mobiliteit is niet vrijblijvend maar moet bijdragen tot een verhoging van de professionaliteit van onderwijsgevers en tot competentieontwikkeling bij lerenden. Dat wil echter niet zeggen dat alle initiatief moet gebaseerd zijn op een uitgeschreven en gedocumenteerd internationaliseringsbeleid van de instellingen en dat individuen geen initiatief kunnen nemen. Er is geen behoefte aan kaders of criteria waar het internationaliseringsbeleid van de onderwijsinstellingen aan moet beantwoorden. Er is geen behoefte aan nog meer administratieve lasten voor scholen om een dergelijk beleid vorm te geven. Leerkrachten nemen vaak een innovatieve rol op. Een internationaliseringsbeleid op instellingsniveau is een meerwaarde maar mag geen noodzakelijke voorwaarde zijn om een project te kunnen indienen. Ook moeten alle lerenden gelijke kansen krijgen om een buitenlandse leerperiode mee te maken, ook als de school hieraan geen prioriteit geeft.

2.3.2 Samenwerken met het oog op innovatie (art. 8)

De nieuwe structuur heeft gevolgen voor het beleid van de onderwijsinstellingen. Nieuwe fondsen voor nieuwe thematische of geografische sectoren betekenen automatisch een herschikking van de prioriteiten van de instellingen. De Vlor pleit voor continuïteit zowel voor het hoger onderwijs als voor de andere onderwijsniveaus.

De Vlor stelt vast dat de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en ondernemingen zeer sterk wordt gestimuleerd. Voor het hoger onderwijs gebeurt dit onder de vorm van 'knowledge

alliances' en voor het beroepsgericht onderwijs en vorming door de 'sector skills alliances'. Deze samenwerking heeft vooral betrekking op curriculumontwikkeling. De Vlor vindt het belangrijk dat deze samenwerking in de eerste plaats leidt tot concrete stageplaatsen of mobiliteitservaringen voor de lerenden en voor de onderwijsgeevenden. Het valt op dat deze laatste doelstelling niet vertaald is in de concrete prestatie-indicatoren die het art. 5 naar voren schuift.

Voor het hoger onderwijs rijst de vraag hoe de huidige Erasmus Mundus 2 consortia (samenwerking met derde landen) zullen opgenomen worden in het nieuwe programma? EMA2-netwerken zullen wellicht opgaan in Erasmusmobiliteit waarbij wellicht een verdeelsleutel gehanteerd zal worden. Hoe zal dat bepaald worden? Hoe zullen de beurzen verdeeld worden? Voor de klassieke Erasmus mobiliteit wordt als voorwaarde gesteld dat partnerinstellingen in het bezit moeten zijn van een Erasmus University Charter. Hoe zal de kwaliteit van de partnerinstellingen in derde landen bewaakt worden?

2.3.3 Ondersteuning van beleidsbeslissingen (art. 9)

De Vlor vraagt naar de relatie tussen Europese en nationale beleidsbeslissingen. In welke mate houden lidstaten de ruimte om in functie van eigen beleidsprioriteiten (en dus buiten het Europese beleidskader) te zoeken naar samenwerking, professionalisering, uitwisseling van goede praktijken en beleidservaringen?

De Vlor vraagt naar verduidelijking welke initiatieven onder dit artikel vallen. Onder welke voorwaarden kunnen beleidsverantwoordelijken en stakeholders betrokken bij het onderwijs onderwijssystemen van andere landen leren kennen en leren van de goede praktijken in andere lidstaten? Zo vormen de cedefop-study visits een bijzonder interessant programma met een duidelijke meerwaarde. Worden deze nu afgeschaft?

Vallen de beleidsinitiatieven m.b.t. het leerplichtonderwijs hieronder? Kunnen middenveldorganisaties zoals pedagogische begeleidingsdiensten, ouderverenigingen, centra voor leerlingenbegeleiding een beroep doen op deze middelen? Kunnen er nog andere initiatieven worden gefinancierd die niet gelinkt worden aan het Europees onderwijsbeleid in het algemeen en de transparantie-instrumenten in het bijzonder?

Wat is bedoeld met de dialoog met de Europese stakeholders in onderwijs, vorming en jeugd? Hoe krijgt dit vorm?

3 Sociale voorwaarden en omkadering van mobiliteit

3.1 Kansengroepen en mobiliteit

De vraag is ook of het programma wel degelijk 'for all' zal zijn. Er zijn weinig garanties dat de kansengroepen extra aandacht krijgen. De considerans (7) vermeldt enkel een algemeen principe zonder dit concrete invulling te geven in het programma als dusdanig. De Vlor wijst erop dat de beurzen nooit alle kosten voor een buitenlandse leerervaring kunnen dragen. De vrees bestaat dat als er geen gericht doelgroepenbeleid wordt gekoppeld aan mobiliteit, een buitenlandse leerervaring gekoppeld zal blijven aan sociale herkomst. De verordening zou zeker meer aandacht moeten geven een gelijke kansenbeleid op het vlak van mobiliteit en buitenlandse leerervaringen.

Voor het hoger onderwijs is er een link tussen het debat over studentenvoorzieningen en de democratisering van mobiliteit. Het debat over de sociale omkadering van mobiliteit is ook breder dan enkel een debat over studiekosten. Het gaat ook om de voorbereiding, de ondersteuning en omkadering en de opvolging ervan.

Ten tweede leeft er een bezorgdheid over de deelname van personen met een handicap aan mobiliteitsprogramma's. Het zou wenselijk zijn dat de 'redelijke' aanpassingen die noodzakelijk zijn om de mobiliteit vorm te geven, onderdeel uitmaken van de financiering van de verschillende programma's.

3.2 Beurzen en studieleningen (considerans 10 en art. 13-14)

Het voorstel voorziet enerzijds in mobiliteitsbeurzen en anderzijds in studieleningen voor studenten die een volledige master willen behalen in een ander land.

3.2.1 Mobiliteitsbeurzen (studiemobiliteit)

De mobiliteitsbeurzen moeten minimaal behouden blijven, maar er moet een duidelijkere link zijn met kwaliteit van de mobiliteit. Academische erkenning is een absolute voorwaarde en het behalen van een minimum aantal credits (bijvoorbeeld 15) kan als basis dienen voor het verkrijgen van een beurs. Momenteel dekt de hoogte van de klassieke Erasmusbeurs absoluut niet de kost van een mobiliteit. Er moet ook een billijkere verdeling van de beurzen gebeuren tussen de verschillende types mobiliteit (de beurzen voor Erasmus Mundus zijn momenteel veel hoger dan de klassieke Erasmusbeurzen).

In dit verband drukt de Vlor ook zijn zorg uit over de omvang van de beurzen toegekend in het kader van Erasmus Mundus. Zullen de beurzen gelijkgeschakeld worden met die van Erasmus nu? Dit houdt een sterke verlaging ervan in.

3.2.2 Studieleningen (art. 14) (diploma-mobiliteit)

De Vlor heeft principiële vragen bij het principe van studieleningen. Dit is een erg Angelsaksische benadering van mobiliteit die niet spoort met de benadering in Vlaanderen. Deze benadering bevoordeelt de rijkere studenten. Studenten uit zowel de middenklasse als uit kansengroepen zullen niet snel geneigd zijn een zware studieleningschuld op zich te nemen gelet op de huidige onzekere context (financiële risico's, professionele risico's).⁴ De Vlor verwijst in dit verband naar de debatten onder meer in de Verenigde Staten over de vraag of commerciële banken dan wel de overheid dergelijke leningen moet verstrekken.

Het risico bestaat bovendien dat instellingen een verhoging van de inschrijvingsgelden zullen invoeren en dus leiden tot nog hogere studiekosten.

De raad pleit daarom voor sterke systemen van sociale voorzieningen en financiële ondersteuning van lerenden waarin de overheid de voornaamste speler is en blijft. Het

⁴ LEONARD MOULIN, *Coût individuel des études supérieures pour l'étudiant : panorama international et Enseignements*, http://www.univ-paris13.fr/CEPN/IMG/pdf/wp2011_08.pdf

introduceren van een stelsel van studieleningen is een precedent dat het principe van toelagen op termijn helemaal op de helling kan zetten.

Er dient wel erkend dat er een nieuwe realiteit ontstaat waarbij studenten een specialisatie- of verdiepende opleiding op masterniveau behalen in het buitenland. Zo bestaan er in het buitenland educatieve masters die aantrekkelijk zijn voor Vlaamse onderwijsgeveenden. De sociale voorwaarden waaronder deze educatieve behoeften kunnen worden gefinancierd, moeten zeker verder worden onderzocht.

4 Budget van het programma (art. 13)

De Vlor waardeert de verhoging van het budget voor de programma's tot een totaal budget 19 miljard euro (2014-2020). Deze toename met 70 % ten opzichte van het huidige budget (dit loopt over 7 jaar) is zeer welkom. We stellen wel vast dat er geen link wordt gemaakt tussen financiering voor onderwijs en onderzoek.

In het commissievoorstel gaat 53 % van het totale budget naar hoger onderwijs, waarvan 65 % voor learning mobility. Blijven er voldoende middelen over voor beleidssturende flankerende maatregelen?

4.1 Beheer en management

4.1.1 Vlaanderen

Hoe zal het beheer en de aansturing vanuit de nationale agentschappen gebeuren? Voor Vlaanderen betekent dit o.m. een grotere bevoegdheid voor het huidige EPOS. Welke rol zullen lokale agentschappen spelen in de ondersteuning van de verschillende key actions en bij de bekendmaking en de promotie van Europese programma's?

De Vlor wijst op het belang van een engagement van de sociale partners bij de opbouw, de organisatie en de uitvoering van mobiliteit voor beroepsgericht onderwijs en vorming (organisatie van stages, werkplekleren, alternerende opleidingen...).

4.1.2 Europa

De Europese Commissie zal in de uitvoering van de richtlijn ook regels moeten bepalen voor de verdeling van de middelen tussen de lidstaten (considerans 27). De Vlor hoopt dat deze afspraken ook rekening houden met al geleverde (regionale) inspanningen voor mobiliteit.

Komt er slechts één 'Erasmus for All'-comité en wie zal daar dan in zetelen, uit welke sector? Wie zal met wie en over welke onderwerpen moeten samenwerken en overleggen?

De Vlor vraagt ook of het de bedoeling is dat er één moment wordt vastgelegd voor het indienen van alle programma's? De verschillende tijdstabellen die momenteel worden gehanteerd, bieden meer kansen op planning en verdeling van de werkbelasting. Aan de andere kant verhoogt een datum de transparantie voor de lerenden en voor de instellingen. De Vlor vraagt in elk geval om de procedures transparant te houden.

4.1.3 Op instellingsniveau

De Vlor wijst erop dat het voorstel de klemtoon legt op de instelling (en niet op het individu dat mobiel wil worden). De rol van de nationale agentschappen staat ter discussie.

De Vlor wijst erop dat de uitbouw en het beheer van zo'n beleid een impact zal hebben op de administratieve belasting van onderwijsinstellingen. Voor het leerplichtonderwijs, het stelsel van leren en werken en het volwassenenonderwijs is dat niet vanzelfsprekend. Het blijkt dat er nu al sommige scholen afhaken omdat de administratie voor het beheer van beurs te arbeidsintensief is. De raad wijst erop dat voor het hoger onderwijs personeelsleden werden vrijgesteld voor het internationaliseringsbeleid. Wat wordt de impact hiervan op de omkadering van andere onderwijsniveaus? Als dit een voorwaarde wordt voor een internationaliseringsbeleid, zullen de programma's hiervoor ook noodzakelijke voorwaarden moeten creëren.

5 Timing

Wanneer zal alles van start kunnen gaan? Het huidige LLP loopt nog tot 2013/14. Voor Erasmus betekent dit dat in de lente 2013 de voorbereiding moet gebeuren om de EUC's (European University Charter) te kunnen uitreiken.

De voorbereiding van de bilaterale akkoorden (binnen en buiten Europa) moet tijdig kunnen gebeuren. Studenten moeten tijdig kunnen ingelicht worden over de nieuwe mobiliteitsmogelijkheden.

6 Implementatie

De teksten die nu voorliggen, bieden nog weinig concrete informatie over hoe de verschillende lopende programma's zullen geïntegreerd worden in het nieuwe programma. Vooral de manier waarop de huidige acties van de diverse lopende programma's geherstructureerd worden in de drie nieuwe actielijnen (1.Verhogen van individuele mobiliteit; 2.Versterken van samenwerking met het oog op innovatie en 3. Ondersteuning van de beleidsbeslissingen) is nog onduidelijk. De Vlor vraagt daarom om geïnformeerd en betrokken te worden bij de opvolging en de verdere uitrol van de nieuwe programma's in Vlaanderen.